

2023-05-22

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN-2023-00148

Personalstatistik för förskolan år 2022 - tillgång till legitimerade förskollärare samt antal barn per heltidstjänst

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

I förskolorna i Nacka är i genomsnitt 28 procent av personalen förskollärare, det vill säga har förskollärlärolegitimation. Det är tre procentenheter lägre än i Stockholms län och 13 procentenheter lägre än i riket. Andelen har varierat mellan 27 och 30 procent i Nacka åren 2017–2022. Variationen mellan förskolorna är stor och Nacka kommuns mål om att minst 95 procent av förskolorna ska nå upp till minst 20 procent förskollärare är inte uppfyllt.

Antalet barn per heltidstjänst är i genomsnitt 5,3 i Nacka kommun, vilket är samma nivå som år 2021. Åren 2017-2020 varierade antalet från 4,8 till 5,0. Antalet barn per heltidstjänst är sedan år 2021 något högre i Nacka jämfört med läns- och riksnivån.

Förskolor med fristående huvudmannaskap har i genomsnitt en lägre andel av personalen med förskollärlärolegitimation samt något högre antal barn per anställd än jämfört med genomsnittet för de kommunala förskolorna i Nacka.

Utbildningsenheten planerar att under hösten 2023 genomföra kvalitetssamtal med rektorer för förskolor i Nacka, där personalstatistiken som redovisas i ärendet utgör ett av underlagen för samtalen.

Ärendet

Huvudregeln är att det ska finnas legitimerade och behöriga lärare för den skolform som undervisningen avser. För att arbeta som förskollärare i förskolan krävs som huvudregel en förskollärlärolegitimation för tillsvidareanställning. För att vara behörig att undervisa i förskolan krävs som regel en förskollärläroexamen (mer information om legitimations- och behörighetskrav finns på Skolverkets webb; skolverket.se/undervisning).

I detta ärende redovisas tillgången till legitimerade förskollärare i förskolan år 2022 i såväl kommunala som fristående verksamheter, i Nacka kommun. Dessutom redovisas antalet barn per heltidstjänst, för att ge en bild av personaltätheten. Jämförelser görs med Stockholms län och riket.

Statistiken som redovisas i ärendet är framtagen och publicerad av Skolverket (se www.skolverket.se). Underlaget för statistiken är de uppgifter om den pedagogiska personalen som förskolorna skickat in till Statistiska centralbyrån (SCB) och som avser situationen per den 15 oktober 2022. Därutöver grundar sig uppgifterna på Skolverkets lärarlegitimationsregister¹ och SCB:s universitets- och högskoleregister.

Knappt en av tre i förskolan har legitimation

I Nacka kommun är det i genomsnitt 28 procent av de anställda i förskolan som har förskollärlärligitation, i termer av heltidstjänster. Det kan jämföras med 31 procent i Stockholms län och 41 procent i riket (tabell 1).

Förskolor som drivs genom kommunalt huvudmannaskap har i genomsnitt en högre andel anställda med förskollärlärligitation jämfört med verksamheter som drivs genom fristående huvudmannaskap. I Nacka är skillnaden två procentenheter till de kommunala förskolornas fördel (29 procent med legitimation i gruppen kommunala förskolor jämfört med 27 procent i gruppen fristående förskolor). Motsvarande skillnad mellan kommunal och fristående huvudmannatyp är sex procentenheter på länsnivå och 14 procentenheter på riksnivå (tabell 1).

De kommunalt drivna förskolorna i Nacka har i genomsnitt 29 procent förskollärlärligiterade. Det kan jämföras med 31 procent i Stockholms län och 44 procent i riket. Motsvarande jämförelse av förskolor som drivs med fristående huvudmannaskap visar att gruppen fristående förskolor i Nacka ligger på samma nivå som de med fristående huvudmannaskap i Stockholms län (27 procent) men tre procentenheter under nivån i riket, där andelen legitimerade i förskolan är 31 procent (tabell 1).

¹ Uppgifterna om lärarlegitimation avser legitimation registrerad fram till och med den 10 februari 2023 för den personal som var anställd för arbete med barn per den 15 oktober 2022.

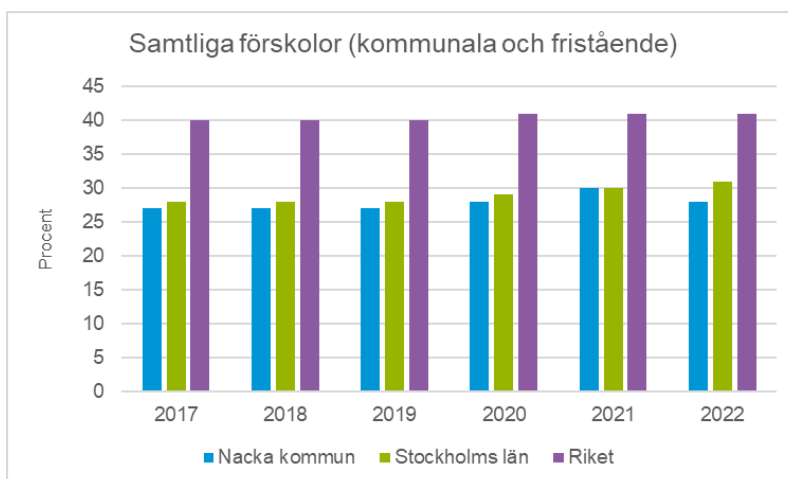
Tabell 1 Antal anställda i förskola omräknat till heltidstjänster samt andel (%) av dessa med förskollärlärolegitimation i Nacka kommun, Stockholms län och riket, år 2022

	Antal heltidstj.	Andel (%) av heltidstj. med förskollärläroleg.
Nacka kommun	1 146	28
Nacka, kommunala	552	29
Nacka, fristående	594	27
Stockholms län	23 270	31
Sth län, kommunala	14 385	33
Sth län, fristående	8 885	27
Riket	100 753	41
Riket, kommunala	79 131	44
Riket, fristående	21 622	30

Jämförelse över tid

Nacka kommun har under hela jämförelseperioden 2017–2022 en tydligt lägre andel anställda med förskollärlärolegitimation jämfört med i riket (figur 1), cirka 13 procentenheters skillnad såväl i början av perioden som vid senaste mätillfället år 2022. Vid jämförelse med Stockholms län är skillnaderna också relativt konstanta från år till år men handlar i det fallet om någon eller några procentenheter högre legitimationsgrad i länet jämfört med i kommunen.

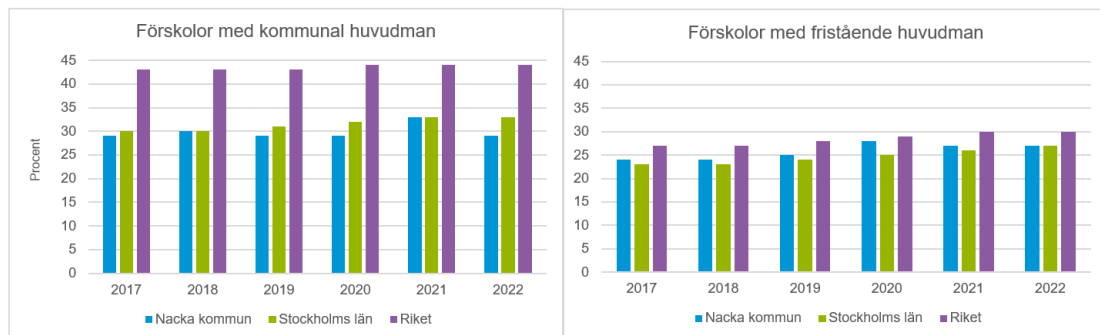
Figur 1 Andel anställda (heltidstjänster) med förskollärlärolegitimation i Nacka kommun, Stockholms län och riket, 2017-2022, procent.

Figur 2 nedan visar jämförelser över samma tidsperiod, men med förskolorna uppdelade efter huvudmannatyp (kommunal respektive fristående). I Nacka har den genomsnittliga

andelen anställda med förskollärlärolegitimation minskat något mellan år 2021 och 2022 i gruppen förskolor med kommunen som huvudman (från 33 procent år 2021 till 29 procent år 2022). I gruppen förskolor med fristående huvudman i Nacka är det oförändrad andel (27 procent) mellan år 2021 och 2022 i Nacka, vilket är i nivå med genomsnittet för de fristående förskolorna i Stockholms län och tre procentenheter lägre än för de fristående förskolorna i riket. Sedan år 2017 har andelen förskollärlärolegitimerade i förskolor med fristående huvudmannaskap i Nacka ökat med några procentenheter, medan andelen varit i stort oförändrad över tid vid de kommunala verksamheterna i Nacka.

Figur 2 Andel anställda (heltidstjänster) med förskollärlärolegitimation, per huvudmannatyp i Nacka kommun, Stockholms län och riket, 2017-2022, procent.

Nacka kommuns mål inom området uppnås inte

Ett av kommunens mål för förskolan år 2023 är att minst 95 procent av förskolorna verksamma i Nacka (kommunala och fristående) ska nå upp till minst 20 procent förskollärare. Med förskollärare avses anställda med förskollärlärolegitimation, omräknat till heltidstjänster.

År 2022 är det 80 procent av förskolorna i Nacka som når upp till minst 20 procent förskollärare, vilket gör att målet inte uppnås. Det är samma resultat som år 2021.

Skolverkets statistik tyder samtidigt på att andelen anställda med förskollärlärolegitimation kan vara underskattad. Fyra av de totalt 19 förskolorna i Nacka kommun som inte når upp till minst 20 procent anställda med förskollärlärolegitimation har mer än 20 procent med förskollärläroexamen, vilket motsvarar den kompetens som krävs för legitimation. Förklaringen till att andelen med legitimation trots det är lägre än andelen med förskollärläroexamen kan tänkas vara att de anställda med examen av något skäl ännu inte ansökt om legitimation eller att Skolverket inte har hunnit fatta beslut om legitimation.

Tre uppenbara fel finns dock i Skolverkets statistik. I två av fallen handlar det om förskolor som på grund av sin waldorfpedagogiska inriktning omfattas av undantag från legitimationskravet och därför inte ska ingå i den delen av personalstatistiken (Idunskolan Sth Östra Waldorfförskola och Waldorfflekskolan Stjärngull). I det tredje fallet handlar det om en förskola som Skolverket anger har noll anställda med förskollärlärolegitimation år 2022. Förskolans ledning har däremot uppgett till utbildningsenheten att totalt 1,5 heltidstjänster fanns för arbete med barn vid den tidpunkt som Skolverkets statistik avser, med förskollärlärolegitimation (Da Vinciförskolan Gröna Dalen). Samtliga dessa tre fall avser fristående förskolor. I bilagan till denna tjänsteskrivelse, där personalstatistiken redovisas på förskolenivå, redovisas därför inga uppgifter gällande legitimation i de tre ovan nämnda fallen.

Oavsett sättet att mäta hamnar dock ändå utfallet för år 2022 betydligt under målnivån.

Tabell 2 Utfall och målvärde år 2023 för indikatorn som avser förskolors tillgång till personal med legitimation för förskola

ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER I HELA NACKA			
Alla förskolor i Nacka håller hög kvalitet		Utfall 2023	Mål 2023
	Andel förskolor som har minst 20 procent förskollärare (avser 2022 års statistik)	80%	95 %

Antal barn per heltidstjänst

Antalet barn per anställd, mätt i termer av heltidstjänster, är i genomsnitt 5,3 i Nackas samtliga förskolor, vilket är oförändrat jämfört med året innan. Det innebär en något lägre personaltäthet än i Stockholms län respektive riket, där antalet barn per heltidstjänst i genomsnitt är 5,2 respektive 5,1 (tabell 2).

De fristående förskolorna i Nacka har i genomsnitt fler barn per anställd, det vill säga lägre personaltäthet, än genomsnittet för de kommunala förskolorna.

Sedan år 2017 har antalet barn per anställd ökat i Nacka, från 5,0 till 5,3 barn per heltidstjänst. Ökning har skett såväl i kommunala som fristående förskolor.

Tabell 3 Antal barn per heltidstjänst i Nacka kommun, Stockholms län och riket, 2017-2022

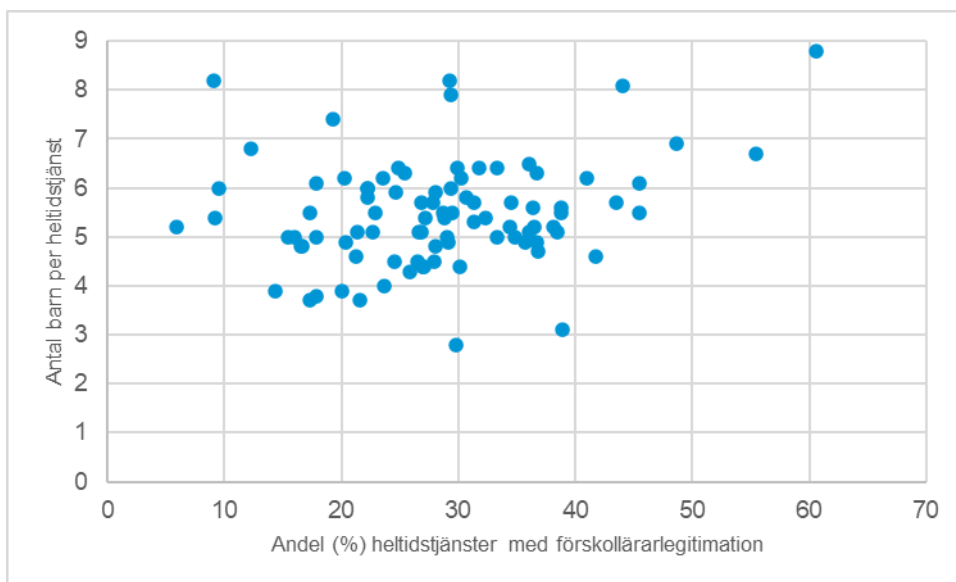
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nacka kommun	5,0	4,8	5,0	5,0	5,3	5,3
Nacka, kommunala	4,8	4,6	4,9	4,7	5,1	5,0
Nacka, fristående	5,1	4,9	5,1	5,3	5,5	5,5
Stockholms län	5,1	5,1	5,2	5,1	5,2	5,2
Riket	5,1	5,1	5,2	5,1	5,1	5,1

Jämförelser av förskolor i Nacka

Tillgången till förskollärare, det vill säga andelen anställda med förskollärlärolegitimation, varierar mellan förskolorna från 6 procent till 61 procent. Antalet barn per heltidstjänst varierar samtidigt från 2,8 till 8,8 (se tabell i bilagan, där samtliga förskolors personalstatistik redovisas).

I förskolan med allra högst andel förskollärare (61 procent av personalen) är personaltätheten samtidigt den lägsta (8,8 barn per heltidstjänst). Figur 3 visar dock att det inte finns något tydligt generellt samband av det slaget mellan antalet barn per heltidstjänst och andelen personal med legitimation för förskola.

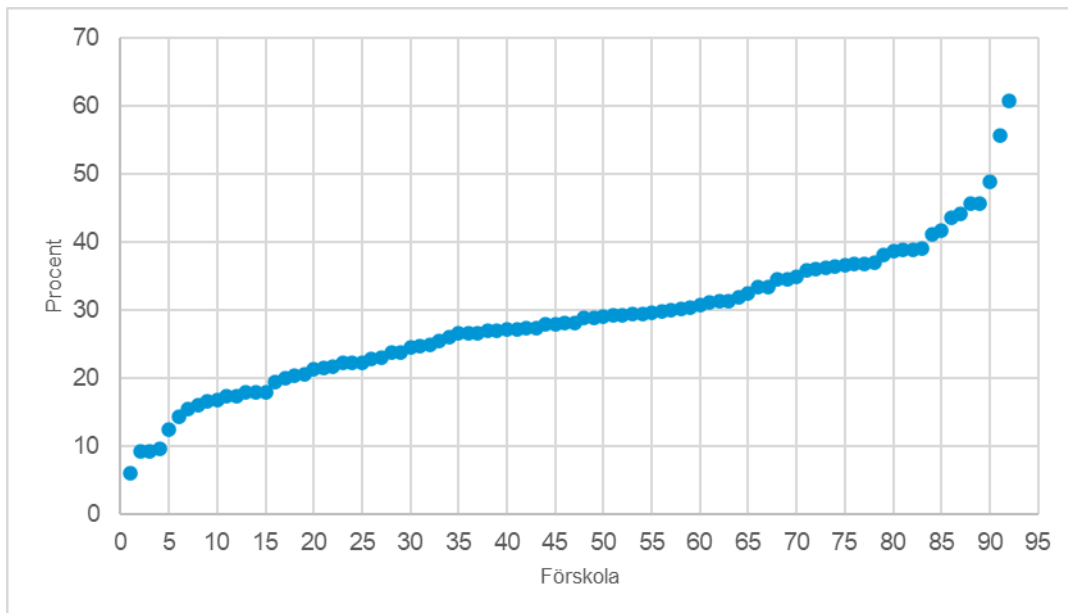
Figur 3 Personaltäthet (antal barn per heltidstjänst) och tillgång till förskollärare (andel heltidstjänster med förskollärlärolegitimation) per förskola i Nacka kommun, år 2022

Notera: I figuren saknas de tre förskolor där ingen uppgift publicerats över antalet barn per heltidstjänst på grund av för få barn för att mättet ska kunna redovisas. Därtill saknas de två förskolor som omfattas av undantaget från legitimationskravet på grund av deras waldorfpedagogiska inriktning samt den förskola där Skolverket felaktigt uppggett att andelen legitimerade är noll. Det innebär att 89 av de totalt 95 förskolor finns redovisade i figuren.

Figur 4 visar den stora spridningen förskolor emellan i andel förskollärlärolegitimerad personal.

Figur 4 Spridning i andel (procent) av personalen som har legitimation för förskola (varje punkt är en förskola), år 2022 i Nacka kommun

Notera att i figuren redovisas 92 av Nackas totalt 95 förskolor. De två som har undantag från legitimationskravet på grund av Waldorf-pedagogik samt den förskola som felaktigt uppgettts ha noll legitimerade förskollärare i Skolverkets statistik ingår inte i figuren.

I bilagan till denna tjänsteskrivelse redovisas för varje förskola i Nacka kommun, totalt 95 verksamheter, antalet anställda för arbete med barn, andelen av dessa med förskollärlärolegitimation samt antalet barn per anställd år 2022.

Utbildningsenhetens bedömning

Att barnen har tillgång till legitimerade förskollärare är viktigt för att ge dem tillgång till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Personaltätheten behöver vara anpassad utifrån barnens behov och förutsättningar såsom lokalernas utformning och kan därför variera. Personalstatistiken som redovisas i ärendet bidrar därför med pusselbitar för att bedöma förskolans kvalitet.

Kommunens mål för andel förskollärare är inte uppnått heller i år. Utbildningsenheten planerar att ta upp den personalstatistik som här redovisats som ett av underlagen för de kvalitetssamtal med förskolans rektorer som planeras till hösten 2023.

Utbildningsenheten följer upp kvaliteten i förskolan på olika sätt och ansvarar även för att genom tillsyn och insyn granska att grundläggande kvalitetskrav uppfylls, exempelvis att det finns tillgång till förskollärare i alla verksamheter.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innehåller inga beslut med ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Andelen förskollärare och personaltätheten för förskolan ingår i utbildningsnämndens kvalitetssystem och följs årligen upp av utbildningsenheten eftersom det bidrar till den samlade bilden om kvaliteten i förskolans verksamhet för barnen. Ärendet innehåller dock inga beslut med konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 22 maj 2023

Bilaga Personalstatistik per förskola år 2022

Carina Legerius
Enhetschef
MH Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
MH Utbildningsenheten